העולם הזה

העורך הראשי: אורי אבנרי

ראש המערכת: שלום כהן

עורכי־משנה: דוב איתן, אורי סלע

עורך כיתוב: סילבי קשת

עורך תבנית: אחרת צדק

הכתב הראשי: שרגא דרגיל

צלם המערכת: יהודה זעירא

חברי המערכת: ישראל כיבר, ניצה נבו, איתן נבירוב, ליאי נגיליי, דויד חורוביץ, רותי נדב, רתי זוהר, אברהם חרמון, אוסקר מאוזר, משה לשם, אביבה סטו, עמוס קינן, שלמה קרן, אלי תבור.

הצייר הראשי: שמואל כרמור

עורך דסק: אריה אריאל

מנהל מערכת: נתן רחן

רח׳ גליקסון 8 תל־אביב. מען המערכים: „עולם־פרס״ ת. ד. 136, טלפון 26785. המוצים לאור: העולם הזה בע״מ. דפוס ישראל בע״מ, ת״ד טל. 23204.

אין המערכת אחראית קבור תוכן המודעות. מלבד עבור מודעות המתפרסמות תחת הכו־תרת „דו״ח לצרכן״, „דו״ח לבוחר״, „דו״ח לנוסע״ וכו׳ המוכנות על־ידי חברי המערכת ונבדקות על־ידם. חסרור „דו״ח לבוחר״ כולל מודעות מטעם משלנות וארגונים ציבוריים אשר אין המערכת אחראית לתוכנן ול־דעות המובעות בהן ושאינן משקפות ב־שום צורה שהיא את דעות המערכת.

העתון הנקרא ביותר במדינה

קול יבי.

תמיד רצוי שעתונאים יקבלו התרשמות אישית בלתי־אמצעית מן הדברים שהם כות־בים עליהם. השבוע זכתה לכך חולית־הכיסוי שטיפלה משך כמה ימים בפרשת שטסנר בחיפה.

כאשר ירדו הכתב והצלם אל מחסני המכס בקורדאני, כדי לצלם מבחוץ את התמונה הסמלית שבעמוד 3, הגיחה לפתע כנופיה של ברזיונים שופעי־שרירים מן המחסן, בפי־קוחו האישי של בנימין קנוס, מנהל המח־סנים, חטפה את אנשינו וסחבה אותם פנימה בכוח הזרוע ובאיומים. שוטר שנכח במקום לא התערב. הוא ידע מי מייצג את החוק ב־חוש־יסטאן.

ברזיוני המכס הודיעו שיקראו למשטרה. הכתב והצלם חיכו דקות, רבעי־שעה, שעות. שום משטרה לא הופיעה. נסתבר כי אנשי המכס טילפנו לממונים עליהם בתל־אביב, כדי שישלחו כוח משטרתי מיוחד מתל־אביב לחיפה.

על אף איומי הברזיונים שהקיפו אותם, ו־שאיימו לרסק את עצמותיהם ולשבור את המצלמה אם יזוז, תבעו חברי החוליה אח־רי ארבע שעות של מעצר בלתי־חוקי לקרוא מיד למשטרה המקומית. לבסוף נענו. השוטר שהיה במקום התקשר אחרי שעות עם מפק־דיו, ציוה לשחרר את אנשי העולם הזה.

כשחזרו בשלוש בבוקר לתל־אביב, הבינו השניים מה מונח על כפות המאזניים בפרשת שטסנר. עשרות ראיונות מיוחדים לא היו יכולים ללמדם זאת בצורה חותכת יותר.

* * *

אחרי פרסום הכתבה על פרשת הקדש ב־ליליוס בגליון האחרון פנה אלינו אחד ה־קוראים הנאמנים ביותר, יהודי אדוק בעל קיוסק קטן, וביקשני לעיין בספר הזכרונות של הרב יעקוב מזא״ה, שכיהן כרב בבית־הכנסת של מנין מיזרחי במוסקבה בסוף המאה שעברה.

בביאו לבית־הכנסת שם הרב לב לפרוכת נהדרת שקישטה את ספר התורה. אחרי ח־קירה ממושכת, בירר את מקומה: היא נית־נה כמתנה על־ידי „יד הזהב״, זונה מפורסמת של החברה המוסקבאית באותם הימים.

ביום הכיפורים קם בבית־הכנסת וסיסר למתפללים המשתאים על רבי אליעזר. רב זה, שקנועלה לגרדום על־ידי הרומאים, פישפש ברגעיו אחרונים במעשיו, כדי לברר אם נת־פש אי־פעם לדבר מינות. הוא נזכר שבאחד הימים פגש בציפורי ביהודי שהציע לו בה־לצה לעשות בית־כסא לכוהן הגדול מאתנן זונה. שהרי „מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישיבו, ממקום הטינופת באו, למקום ה־טינופת ילכו.״ סבר רבי אליעזר: אפילו שמיעת הלצה על הבאת אתנן לבית המקדש היא בגדר עבירה.

אחרי דרשה זו קרע הרב מזא״ה את ה־פרוכת היקרה לעיני המתפללים.

מה רב המרחק בין התפיסה הדתית של אז לבין המציאות של היום, כשהרב הרא־שי לוחם בכל הדרכים הגלויות והפחות־גלו־יות על־הקדש, שכולו אתנן זונה מסינגפור!

* * *

הנה הסיפור המשעשע מעלון משק נחל־עוז, שאיני יכול להיכנס למדור הכזבים מפני ש־הוא אמיתי לגמרי. המדובר בביקור חולית־מסריטי־הטלביזיה של אד מורו בקיבוץ:

כבר מזמן שנו רבותינו: „מי שטורח בערב שבת — אוכל בשבת!״ במי דברים אמורים? בארי מרינוב.

פעם כאה למשק קבוצת מסריטי טלביזיה. ומכיוון שמושקה, שהיה צריך להיות המקשר איתם משך היומיים שצילמו כאן, סירב ל־מלא תפקיד זה, נטל אורי את הענין והזיע קשה יומיים רצופים. אך בסופו של דבר זכה בהופעה כטלביזיה ובכרטיס־מטוס לאר־צות־הברית. הוא הוזמן לשם על־ידי המגבית המאוחדת, לאחר שיהודי ארצות־הברית, צופי הטלביזיה, רצו לראות את אורי מנחל־עוז.

עכשיו מסתובב אורי באמריקה, ומושקה אוכל את עצמו מרוב צער.״

שני שינוי

מכתבים

כל נתיבותיה: שלם

ב״ה שנמצאו אלה היודעים לקרוע את המסווה מעל פני עסקנים הדת, ויחד עם זאת לשמור כבוד למצוות ה׳. הסידרה שלכם „רק אז ביזנס?״ כתו־בה אמנם בסיגנון החריף של הדור הצעיר אך דבריה כדברי נביאי בראשית. שאו ברכה מעם ה׳.

שמואל וינגרטן, בני־ברק

שמיעת דברים אלה מפיכם. יש בה משום עידוד רב לקהל הדתי והחילוני כאחד. אם תמ־שיכו בדרך זו, שחיא־נילוי נגעים לא לשם עצמם אלא לשם תקון ובניה — יהיה זה שכרכם ו־שכרנו.

עדו אבינרי, ירושלים

. . . מדוע לא הזכרתם את סגנונותיהם (של מינין) בכנסת? למה לא הזכרתם את בזיזונו הנאמן. ראש עירית בני־ברק ראובן אהרונוביץ, בעל ארמון בשיכון ה׳ בבני־ברק ומנהל חברת פתוח של פועלי אגודת ישראל, שפיתח את עצמו על חשבון הכלל. הרשיונות של משרד המסחר־והתעשיה ושל משרד העבודה עבור פתוח?

י. בן־נחום, תל־אביב

איך זה העזתם לגלות לציבור פרטים המטילים צל כה כבד על אנשים קדושים? ומה יהיה אם חלילה יניע העתון לחוץ־לארץ ואותם יהודים תמימים, התורמים מכספם, יתחילו להרהר, וחס ושלום יפסיקו את תרומתם? הרי קיימת סכנה שההענקה הניתנת לר׳ מינץ תלקח כולה ממס הקהכנסה שאני משלם. הלרוששנו אתם באים?

ד. שור, בארי־יעקב

בפרשת ההקדש של בליליוס הקדשה (העולם הזה 973) הוכחה נקודה צדדית חשובה. דהיינו: עדקנותו של הרב הראשי קוק, שהחליט לא ל־הכנים אתנן זונה לבית המקדש, כי אם להש־חמש בכסף כדי לבנות בתים ולחלק את ההכנסות לנצרכים.

אלחנן הלפרט, תל־אביב

כתבתם: אברהם הלוי קוק ולא כן הדבר, כי אם אברהם הכהן קוק...

דוד בן־בשט, ירושלים

גם על הכוהן הראשון נאמר: הלא אהרון אחיך הלוי (שמות ד׳, י״ד).

שום פרט בכתבתכם המזעזעת על ניצול מעמד הרב הראשי לא זיעזע אותי כמו העובדה הקטנה, שהזכרתם דרך אגב, כי בניו לא שרתו בצבא וכי אחד מהם, שנם הוא נמנע מלשות את מולדתי ככל צעיר אחר, משמש כמזכיר הנשיא.

האם ביתו של נשיא המדינה הפך מקלט ל־אנשים מסוג זה?

יחזקאל נגר, סבריה

ויכוח קטן

מכתבו של יצחק קטן, הטוען כי יסרב לבצר את הכפר בגלל ריבוי השחיתות בצמרת המדינה (העולם הזה 97) החזיקה אותי עד רמעות. האם אתם מכירים את הבריחה המפורסמת על היהודי באניה הטובעת?

אבי שומר, באר־שבע

איזו, זאת?

„אלוהים! ספינתנו טובעת!״

עלתה זעקה משוועת.

אך נוסע נבון

רק צחק: „מה האסון?

אין פרוטה מנספיי בה מושקעת!״

אין אחד, מר קטן, עושה טובה בלכתך לעבו־רת ביצורים — אלא לך עצמך ולמדינה. באם יש־נה שחיתות, הרי יש לעקרה משרשה. אך אין זאת אומרת שלא צריכים לבצר את גבולות ה־מדינה...

דוד טפר, תל־אביב

. . . אוי לנו ואוי למדינתנו אם רבים היו חושבים כמוהו!

סמל, צה״ל

אמנם נכון שעדיין לא הכל דופק על הצד הטוב ביותר ויש עוד הרבה לתקן ולשפר אך האם הקורא יצחק קטן חושב שבלכתו לנבול הוא שומר רק על לוי אשכול או אבא חושי?

אברהם לרנר, גת רמון

הלא כבר מפרשת שמוראם, מבקר הסוכנות, ידוע מי הוא לוי אשכול וגם מעשי אבא חושי אינם חדשים. על כן, מר קטן, אל תדבר עוד במלים יפות על צערך. קום עשה!

חבצלת זלקין, עין כרם

סמל ודוגמה

משבחת אני אתכם על האופן בו צוירה דמו־תו של שלמה ורדי ז״ל (העולם הזה 97). הוא שימש לכולנו, חבריו־מכריו, סמל ודוגמה בזכותו של אותן מידות תרומיות וקו האופי, שכה הטב־תם לתארם.

בקראי את הכתבה מלאני רגש עמוק של הודה

איש־מופת ורדי וידידה

כלפי המערכת, על הגמול החשוב שהענקתם לו בתואר „איש מופת״.

אני מצרפת למכתבי תמונה שצולמה בטיולנו האחרון לאילת, שהתקיימה זמן קצר לפני מותו הטרגי. בתמונה נראה שלמה המחייך חבוש כפייה לבנה לראשו וחבוי אקדח.

רות פירר, ירושלים

למי לא נמאס?

הממשל הצבאי (העולם הזה 970) אינו חרפה כלל וכלל. כל הכבוד לקורא כמיל מנצור הכותב כי נמאס לו לחשוב רק על מלחמות ושנאת עמים. אך האם עבד אל־נאצר סבור כך? האם גם לו נמאס לחשוב על מלחמות ושנאת עמים ב־מרחב?

דוד שאלת־יאל, חיפה

בשנים עברו יכולנו לסתור טענותיו של ה־ערבי המתקשה להבין את פרשת זכותנו החיים־טורית על הארץ, בהכרזה שמדינה זאת אינה מתכוונת בשום פנים לדחוק רגלו של הערבי, אלא חותרת לקראת הפיכתו לאזרח שווה־זכויות. כיום לנוכח הממשל הצבאי, איננו יכולים עוד לטענו כנגד שאיפת מנהיגי ערב להחזיר את הפליטים הערביים לארץ...

אליעזר שדה־סז, פתח־תקוה

אל הבוקרים

קראתי את מאמרכם על רועי בקר בערבה (ה׳ עולם הזה 948) והחתי שלהם מצאו חן בעיני. כיום אני חי בתל־אביב אבל אני משתוקק לחיות בתור רועה בקר או משהו דומה ליזה. אבקשכם מאד להפנותי לכתובת הנכונה.

טומס קילר, תל־אביב

הקורא קילר יסיב לפנות למזכירות אחת התנועות הקיבוציות הקרובה ביותר להש־קפותיו, לברר שם את אפשרויותיו האישיות.

חברים כלי שיכון

בניית קוטנים בקיבוצים (העולם הזה 97) אינה צריכה להעיד דוקא על רמת חיים מנופחת. אני בהחלט מאמין כי זוהי צורת בניה טובה יותר ומתאימה יותר לתנאי החיים באזורים הקלאיים.

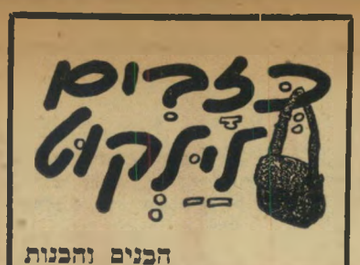

הכנים והכנות

כשכל החברה הטובים עשו מלחמה בסידרת־מאיר, איזה שלושים יום, נש־ארו בנות ההכשרה במעין־ברוך. הבחו־רים הצעירים מהשלמת המשק ניסו פה ושם ולא הלך. עד שאחד מהם הגדיר כך את מבנה ההכשרה:

הבנים — לוחמים.

הבנות — לא חמות.

עלון נחל עוז, בנגב

מאשר אותן קוביות העשויות מבטון או מבלוקים. הסרויות עתה בשם שיכון.

אדריכל אליהו לוין, תל־אביב

נכון הוא שחברי הקיבוצים שואפים לרמת־חיים יותר נבוהה, והלואי ויכלו להגיע אליה. הצרה היא שהמצב הכלכלי במשקים כלל אינו הולך ומשתפר, ולכן חברי הקיבוצים מפגרים בשיכו־נים אפילו אחרי העולים החדשים בחלקם הגדול.

במעוז־חיים, למשל, גרים עדיין כ־50% של חב־רים ותיקים, מ־17—19 שנות ותק, בחדרים של 3×4 מטר. כדי לספק למחצית אותם החברים שיכון ותיקים, התקיים אותו דיון שכתבתם עליו. נכון הוא שהתקיים ויכוח על קומה או קומותיים. אבל לא התקיים ויכוח על קוטני.

אמנם נבנו במעון שמונה יחידות קוטני, אבל היתה זאת בניה חד־פעמית שמומנה בעזרת הלוואה מיוחדת, לצרכי נסיון בניה באקלים הקשה של עמק בית־שאן.

חברת משק, מעוז חיים

מוסינזון על מוסינזון

שמחתי לקרוא (העולם הזה 97) את הידיעה המשעשעת הבאה: „...יגאל מוסינזון, הנמצא עתה בפעם השניה בארצות־הברית, נתבשר כי אף אחד ממחזותיו שתורגמו לאנגלית לא נתקבל על־ידי מפיקי סרטים. מוסינזון נשאר חייב 1800 דולר למתרגם וד״רכונו הישראלי עוקל עד שיוכל לפרוע חוב זה...״

אינני יודע מ׳ אחראי לשטויות הנחמדות הללו, אשר נתקבלו על ידכם בר־צינות. ויש לשער גם בדאגה עמוקה על כל פנים. נרמתם בודאי שמחה רבה לכמה מידידי החוזנים את המאורע על כוסית בספית.

אגב, הדרכון הישראלי נמצא שליו במגרת שול־חן הכתיבה שלי ואת שכר המתרגם שלמה חברת מטרו־גולדווין־מאיר מכיסה שלה. זהו זה.

יגאל מוסינזון, ניו־יורק

תותח במרחב

רשמיו של חליל תותח על ביקורו בלבנון (ה׳ עולם הזה 972) כתובים בידי אמן. אולם יותר מאשר אוסף של מעשיות, מניש הסופר הערבי תמונה חיה של הצד השני. יכולתי ממש להריח את ריח הקבאב ברחובות ביירות.

אליהו ליפשיץ, חיפה

סחתיין!

. . . שירות רב לקורא הישראלי. תודה.

חנה אלרואי, תל־אביב

התותח הזה יורה פצצות לא קסנות, אבל בכל זאת שכח הדוקטור המלומד מן משותף אחד בין ישראל והשכנה מצפון: השלטון בשתי המדינות רקוב, נתון ביד׳ קבוצות וחמולות, אשר כל דאגתן היא להתעשר על חשבון המדינה.

משה גורדון, חולון

דירות האומה

דירת השרד של לוי אשכול (העולם הזה 970) היא חידוש עולמי, אים אינני טועה. אני יודע, למשל, כי ראש ממשלת בריטניה נר ברחוב דאונינג 10 וכי נשיא ארצות הברית נר בבית הלבן. אבל מי שמע על דירתו הרשמית של שר האוצר הבריטי או האמריקאי?

יוסף ברגר, נתניה

מה יש? אתם חושבים שקל להיות שר? כ־מדינות אחרות, צברו אבות השרים מספיק כסף כדי להורישו לבניהם דירות מפוארות. אנו מדינה צעירה ולכן חייבים השרים לסמוך רק על עצמם ולהשיג בדור אחד את מה שהבנוים הנשאלים עו־שים משך עשרות דורות. כי, כידוע, הזמן דוחק והמלאכה מרובה. ובכלל — אם אין אני לי, מי לי?

דויד בראון, רמת־גן

אולי התכוון הקורא בראון לשאול: „אם אין דירה לי — מה לי?״

יש באמתחתי פושט חדש שיחלום את המשטר הנוכחי בישראל: סוציאליזם־אריסטוקראטי. המ־דובר הוא באימפרס מיוחד, שהגיע לפני כשבוע מאמריקה והמיועד לשרי הממשלה. החבילות הל־לו מכילות לא פחות ולא יותר מאשר — נייר טואלט משובח!

ע. גלבוע, תל־אביב

מי צילם?

חנני סכחיש את תוכן המכתב של הקוראה אי־רה רפופורט (העולם הזה 97). כאילו לא אני צילמתי את תמונות החלוזה של דוב נרונר וחבריו הי״ה. לראיה, כל הנגטיבים של הצילו־מים עצמם שמורים אצלי.

קרה לי מקרה שבשנה השניה לקום המדינה. נכנס אלי לחנות בחור אחד שהציג את עצמו כ־אמריקאי שעלה ארצה באליטלינה, נסצע ושכב זמן מה בבית חולים. הוא ביקשני להראות לו את קברותיהם של עולי הנרדום. כמובן שהראיתי לו ואף נתתי לו כמה תמונות מהחלוזה. יתכן מאד שהתמונות שמסרתי לנ״ל, התגלגלו, עד שהגיעו להתסרסם אצלכם.

שמואל בן אורי, צפת